

značně popisný charakter, přináší pro čtenáře cenné informace a podklady pro další analýzu a srovnávací výzkum.

Recenze vznikla v rámci programu rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově PRVOUK 06 „Veřejné právo v kontextu europeizace a globalizace“.

prof. JUDr. PhDr. Michal Tomášek, DrSc.
Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

**Schelle K. – Tauchen J. Vývoj konstitucionalismu v českých zemích.
Praha: Linde, 2013, 2 svazky, 2 800 s.**

Kniha Vývoj konstitucionalismu v českých zemích je bezkonkurenční prací nejen svým rozsahem, ale i obsahem. Kniha má 2800 stran, což ji řadí mezi nejrozsáhlejší publikace právně-historické literatury. Dvojice autorů z brněnské Právnické fakulty Masarykovy univerzity v sobě snoubí právníky a historiky stejně neoddělitelně, jako jsou neoddělitelné obecné dějiny a vývoj práva na určitém území. Autoři si vybrali období 1848–2013. Začínají počátky moderní ústavnosti v habsburské monarchii a končí žhavou současností. Publikace samotná je věnována výročí 20 let od účinnosti Ústavy České republiky.

Vlastní rozsah práce plně odůvodňuje bohatý obsah. Sledované období je rozebíráno v rámci jednotlivých časových úseků – devíti kapitol ústavních epoch (Vývoj konstitucionalismu 1848–1918, Boj za české státní právo 1848–1918, Boj za československou státnost 1914–1918, Vývoj konstitucionalismu 1918–1938, Vývoj konstitucionalismu 1938–1945, Vývoj konstitucionalismu 1945–1948, Vývoj konstitucionalismu 1948–1989, Vývoj konstitucionalismu 1989–1992, Vývoj konstitucionalismu 1993–2013). Zastoupen je právní a historický exkurs do daného období s využitím nejnovějších poznatků právněhistorické vědy.

Dále dílo obsahuje výběr nejvýznamnějších právních pramenů či politických dokumentů. Takový přístup je tradiční. Nicméně autoři doplňují další informace. Zejména reprodukce soudobých novin, dopisů s různými nerealizovanými ústavními návrhy a politických dokumentů. Přínosná je obrazová příloha hlav států, předsedů vlád a fotodokumentace významných politických událostí. Přitom některé věci jsou publikovány poprvé (dopis Zdeňka Pešky k jeho návrhu ústavy z roku 1938, návrh Jana Malypetra z dubna 1939 na ústavní změny Protektorátu Čechy a Morava). Autoři spolupracovali s archivy významných institucí a je vidět, že mravenčí archivní práce jim není cizí. Mezi v obdobných publikacích neběžné dokumenty patří například parlamentní legitimace významných politiků (Josef Smrkovský, Anežka Hodiňová-Spurná, Alois Indra). Ovšem tyto drobné dokumenty mohou být nejen zajímavé, ale i vypovídající o dané době. K orientaci v obrazových přílohách pomáhá jejich přehledně zpracovaný seznam.

Velmi přínosné je, že autoři vývoj v českých zemích nezploštují jen na politické dějiny české. V řadě publikací se totiž vývoj českého zemského zřízení a práva vydává za obecný a jediný vývoj u nás. Dokumenty z moravských a slezských právních dějin jsou podstatně hůře dohledatelné. Je tak velmi cenná publikace návrhu Ústavního zřízení Markrabství moravského přijatého Moravským zemským sněmem 20. 9. 1848, schválené Ústavy Markrabství moravského z 30. 12. 1849, návrhu na trojfederaci z roku 1968 i návrhu Ústavy Moravskoslezské republiky z března 1991. Při studiu právní historie je publikace dosud nepublikovaných nebo obtížněji dostupných dokumentů nutná a záslužná. Schválené právní dokumenty se jako právní prameny zveřejňovaly v příslušných úředních sbírkách a dnes jsou často snadno

dostupné ve sbírkách elektronických (ASPI). To však neplatí pro různé návrhy, které nakonec přijaty nebyly. Ovšem znalost jejich obsahu a souvislostí jejich navržení i konečného nepřijetí je pro pochopení vývoje konstitucionalismu v dané historické době nezbytná. Proto je nutné Schelleovu a Tauchenovu práci ocenit i jako pramenné dílo, které má trvalou hodnotu a k němuž se budou vracet jiní právníci a historici, jimž autoři ušetřili spoustu práce s vyhledáváním těchto pramenů.

Pro ústavní právníky je zajímavé i to, že kromě obvyklého seznamu odborné literatury o ústavněprávní historii některých epoch jsou doplněny i reprodukce některých ústavněprávních spisů. Tím kniha, byť okrajově, se stává nejen knihou o ústavních dějinách, ale i knihou o dějinách ústavního práva a ústavních právníků.

Práce je úchvatným dílem svým rozsahem i obsahem. Má trvalou hodnotu. Patří do knihovny každého právního historika a ústavního právníka. Je významnou studijní pomůckou pro tvorbu studentských, diplomových, rigorózních i doktorských a vědeckých prací z dějin ústavního práva. Publikace je přehledná a dobře graficky zpracovaná. Reprodukce dobových dokumentů a fotografie ji příjemně oživují. Na knižním trhu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku nemá publikace obdobu a brněnská Masarykova univerzita může být hrda na to, že právě její dva pedagogové tuto mezeru zaplnili. Právem oba patří mezi nejvýznamnější moravské právní historiky.

doc. JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D.

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Hrdina I. A. Proč hrabě Špork seděl ve vězení pro dlužníky? Ostrava: KEY Publishing, 2013, 340 s.

Autor se ve své práci rozhodl provést právně-historickou analýzu jednoho (směnečného) sporu hraběte Šporka s advokátem Neumannem, která se jeví snad ze všech sporů, které Špork vedl, nejslavnější.

Monograficky byl zpracován jen jediný Šporkův proces. Pod názvem *Kacířský proces s hrabětem F. A. Šporkem v právně-historickém a teologickém kontextu* ji v roce 2011 napsal právě autor spolu s Hedvikou Kuchařovou. Tato předkládaná monografie tak přibližuje další Šporkův spor a doplňuje naše znalosti o českých právních dějinách. Autor ve své monografii kromě sekundárních pramenů použil významných pramenů primárních – dosud nepublikované archivní materiály, které jsou pro českou právní historii vítaným přínosem.

Monografie je rozdělena do sedmi kapitol, doplněna chronologickým přehledem případu, textovou přílohou, kde jsou předloženy vybrané originální dokumenty (a tyto pak přeložené do češtiny), z nichž autor vycházel při sepsání této monografie, a přílohou obrazovou. Připojen je též osobní a místní rejstřík.

Jelikož jsem recenzoval autorovu předcházející monografii *Kacířský proces s hrabětem F. A. Šporkem v právně-historickém a teologickém kontextu*, dovoluji si je krátce porovnat. Co se týče struktury recenzované knihy je patrné, že volně kopíruje schéma předcházející monografie o Šporkově kacířském procesu. Autor i v tomto díle dává široký prostor citacím z pramenů a jednotlivých dokumentů, a tím umožňuje pohled na danou problematiku nejen ze svého subjektivního, ale i objektivního stanoviska. Při přepisu jednotlivých originálních dokumentů však tentokrát, na rozdíl od minulé monografie, je autor nijak neupravoval. Podobně jako v předcházející práci je autor při překladu předložených dokumentů prvním, kdo je přeložil do českého jazyka.